

О. В. Кушнарєва зазначає, що основними способами уніфікації нормативно-правової термінології є розроблення дефініцій правових понять, експертиза нормативно-правових актів та їх проектів, складення юридичних тезаурусів [1].

До проблем застосування юридичної мови слід віднести відсутність єдності в застосуванні лексики в нормативно-правових актах, особливо це стосується актів різних галузей законодавства. Вирішенням цієї проблеми може бути створення правового тезаурусу для аналізу, уніфікації термінології нормативно-правових актів, однакового його сприйняття та тлумачення. Фахівець в галузі мовної стилістики О. Ушаков зазначає, що, якщо законодавець говорить, що ніхто не може посылатись на незнання закону, то необхідно зробити так, щоб для застосування кожен сам, без сторонньої допомоги міг прочитати, дізнатися, зрозуміти його зміст і зрозуміло уявити собі права, обов'язки й наслідки, що випливають із закону [2, с. 152].

Поняття "тезаурус" є предметом дослідження багатьох наук – лінгвістики, педагогіки, психолінгвістики, юриспруденції. У найбільш загальному визначенні поняття "тезаурус" – це словник з семантичними зв'язками між словниковими одиницями [3, с. 17]. Іншими словами, тезаурус – це загальний словниковий запас людини, що активно використовується нею в певній галузі її професійної діяльності. Тезаурус можна розглядати як універсальну модель термінологічної системи, а тому – як формальну систему знань, що міститься в мові конкретної наукової галузі [3, с. 19].

На нашу думку, складання правового тезаурусу є необхідною умовою для створення ефективної системи нормативно-правових актів. Основним елементом тезаурусу є юридична термінологія. Кожен термін в нормативно-правовому акті виконує певну функцію, спрямовану на найбільш точне відображення певного поняття, несе смислове навантаження. Від того, як застосовуються юридичні терміни, залежить якість нормативно-правового акта та стабільність його існування.

При проведенні правової експертизи експерт користуватиметься єдиним джерелом термінів в якості еталона при перевірці проектів нормативно-правових актів, тому таким важливим є напрацювання в цій сфері для належної якості нормотворчої роботи.

Вважаємо, що розроблений та затверджений правовий тезаурус має бути "живим", тобто постійно доповнюватись та оновлюватись. Для цього потрібно визначити державну наукову установу, яка буде займатися веденням тезаурусу та моніторингом необхідності і внесенням змін до нього.

Література

1. Кушнарєва О.В. Поняття і природа уніфікації нормативно-правової термінології. [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Juptp/2011_2/kushnar.htm
2. Ушаков А.А. Очерки советской законодательной стилистики: Учебное пособие / А.А. Ушаков.– Пермь : Перм. гос. ун-т, 1967.– 206 с.
3. Браславский П.И., Гольдштейн С.Л., Ткаченко Т.Я. Тезаурус как средство описания систем знаний // Научно-техническая информация.– Сер. 2.– 1997.– № 11.– С. 16-22.

УДК 343.1; 340.6 (043.2)

Рибікова Г.В.,
старший викладач,
Точена М.М.,
студентка,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ З ПОЗИЦІЇ НОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Однією з важливих складових вдосконалення кримінального судочинства України є використання спеціальних знань – знань, які виходять за межі звичних, побутових, які одержані в результаті фахової освіти та/або практичної діяльності у будь-якій галузі науки, техніки, мистецтва або ремесла, що використовуються визначеними законом учасниками процесу в межах наданих кожному з них повноважень для вирішення за певною процедурою процесуальних завдань [3, 22].

Основною та найважливішою формою використання та застосування спеціальних знань у судочинстві є судова експертиза.

Статтею 1 Закону України "Про судову експертизу" встановлено, що судова експертиза – це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів дізнання, досудового та судового слідства [1].

Стаття 84 нового КПК України закріплює перелік процесуальних джерел, серед яких зазначений і висновок експерта. Також в ст.ст. 101, 102, 242-245 КПК України на розвиток принципу змагальності та диспозитивності запроваджується правило, відповідно до якого судова експертиза проводиться за зверненням сторони кримінального про-

вадження. Це дозволяє реалізувати принцип змагальності судових експертів у судочинстві.

На практиці розпочато проведення експертиз у недержавних установах незалежними експертами. Такі експертизи отримали назву та статус незалежних (альтернативних) конкурентних експертиз.

Термін "конкурентна експертиза" вписується в систему правовідносин, що виникають у змагальному процесі, який побудовано не тільки на протиставленні функцій обвинувачення і захисту, а й на наявності рівних можливостей сторін у реалізації своїх законних інтересів [4, с. 265].

Що стосується організації проведення таких експертиз, то вона має досвід в окремих зарубіжних країнах. Так, у США кожна сторона в суді (захист і обвинувачення) має право запросити в суд найнятого нею експерта, котрий виступає в кримінальному процесі як свідок цієї сторони. Сторона сплачує послуги експерта, що може поставити під сумнів його об'єктивність, достовірність отриманих результатів при проведенні експертизи. Суд вирішує справу на основі аналізу поданих сторонами конкурентних експертиз та інших доказів у справі, оцінює висновки експертів з точки зору наукової обґрунтованості, достовірності та повноти. [5, с. 213.].

В судовій практиці будуть змагатися висновки експертів сторони обвинувачення та сторони захисту. З одного боку, саме надання альтернативних експертних висновків підвищує якість експертиз, що сприятиме забезпеченню повноти дослідження доказів і встановленню істини у справі. З іншого боку, виникає питання про критерії оцінки таких висновків у органів розслідування та суду, які потрібно розробити в умовах національної юридичної практики. Для того, щоб оцінити такі висновки (у випадку їх суттєвої розбіжності) треба або залучати спеціаліста, на що звертає увагу Бірюков В.В. [6, с. 299], або проводити ще додаткові або повторні експертизи. Ці проблеми, які є причинами складності оцінювання конкурентних висновків експертів потребують подальшого дослідження й розв'язання.

Література

1. Про судову експертизу: Закон України від 25.09.1994 р. № 4038-ХІІ // Відомості Верховної Ради України.– 1998.– №28.– Ст. 232.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Урядовий кур'єр від 06.06.2012.– № 99.
3. Гончаренко В. Г., Курдюков В. В., Легких К. В. Спеціальні знання: генезис, предмет, рівні, форми використання в доказуванні //

Вісник Академії адвокатури України.– 2007.– Вип. № 2(9).– С. 22-34

4. Волколуп О. В. Система уголовного судопроизводства и проблемы ее совершенствования / О. В. Волколуп.– СПб. : Юридцентр ПРЕСС, 2003.– 267 с.

5. Клименко Н. І. Щодо інституту конкурентної (альтернативної) експертизи / Н. І. Клименко // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики.– №11.– 2011.– С. 211-216.

6. Криміналістичне документознавство : практ. посіб. / В. В. Бірюков, В. В. Коваленко, Т. П. Бірюкова, К. М. Ковальов; за заг. ред. В. В. Бірюкова.– К. : Видавець ПАЛИВОДА А. В., 2007.- 332 с.

УДК 343.43

Рощина І.О.,

к.ю.н., доцент,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТ. 5 ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ТА ПОРІВНЯННЯ ЇЇ З НОРМАМИ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Свободу та особисту недоторканність як найбільш значні права людини, які вона набуває від народження, встановлюють як міжнародні правові акти, так і національне законодавство України.

Так, відповідно до ст. 3 Загальної декларації прав людини "Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність" [1].

Стаття 9 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права проголошує:

- кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути піддано свавільному арешту чи триманню під вартою. Нікого не може бути позбавлено волі інакше, як на підставах і відповідно до такої процедури, яка встановлена законом;

- кожному заарештованому повідомляються при арешті причини його арешту і в терміновому порядку повідомляється будь-яке пред'явлене йому обвинувачення;

- кожен, хто був жертвою незаконного арешту чи тримання під вартою, має право на компенсацію, якій надано позовної сили [2].

Стаття 5 (Право на свободу та особисту недоторканність) Європейської конвенції констатує, що: